

A decorative frame with a skull at the top center and another skull at the bottom center, flanked by two skeletons holding spears. The frame is ornate with scrollwork and floral patterns.

Herbert Dž. Vels

**OSTRVO
DOKTORA
MOROA**

Preveo sa engleskog
Mirko Bižić

A decorative banner with a ribbon-like border, containing text.

OTVORENA KNJIGA
BEOGRAD 2020.

A decorative border surrounds the page, featuring black silhouettes of roses and skulls on a white background. The roses are scattered throughout, while skulls are positioned at the top-left and top-right corners.

Naslov originala:
Herbert George Wells
THE ISLAND OF DOCTOR MOREAU

Prevod:
Mirko Bižić

Translation Copyright © za ovo izdanje Otvorena knjiga

HERBERT DŽ. VELS

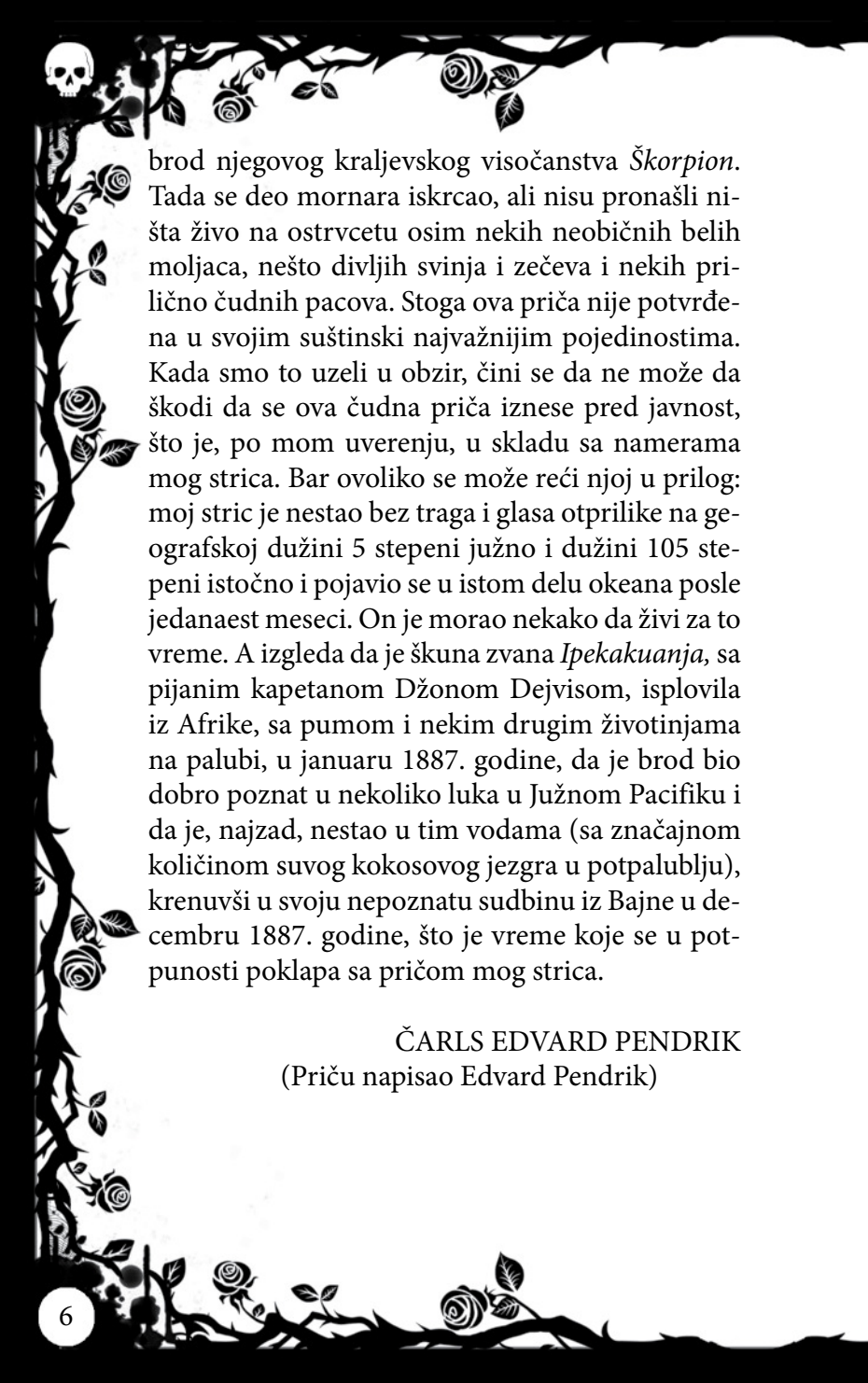
A decorative border runs along the top, right, and bottom edges of the page. It features black silhouettes of rose branches with leaves and flowers. In the top right corner, a skull is integrated into the design, appearing to be part of the thorny branch structure.

Uvod

Prvog februara 1887. godine *Lejdi Vejn* je potonula posle sudara sa olupinom, na otprilike 1. stepenu južne geografske dužine i 107. stepenu zapadne širine.

Petog januara 1888. – dakle, jedanaest meseci i četiri dana kasnije – moj stric Edvard Pendrik, privatno lice, koji se sigurno ukrcao na *Lejdi Vejn* u Kaljau i za kog se smatralo da se utopio, nađen je na 5 stepeni i tri minuta južne geografske dužine i 101. stepenu zapadne širine u malom otvorenom čamcu, čije se ime nije moglo pročitati, ali koji je navodno pripadao nestaloj škuni *Ipekakuanja*. On je ispričao toliko čudnu priču o onome što mu se dogodilo da se pretpostavljalo da je sišao s uma. Kasnije je tvrdio da se ne seća ničega od trenutka kada je umakao sa *Lejdi Vejn*. U to vreme se o njegovom slučaju raspravljalo među psiholozima kao o čudnom primeru gubitka pamćenja nastalom usled fizičkog i mentalnog stresa. Priču koja sledi pronašao je među njegovim papirima dolepotpisani, njegov nećak i naslednik, ali uz nju nije bilo nikakvog jasno sročenog zahteva da bude objavljena.

Jedino ostrvo za koje se zna da postoji u oblasti u kojoj je moj stric pronađen je Nobl, nenastanjeno vulkansko ostrvce. Godine 1891. posetio ga je

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses and leaves. In the top-left corner, a small skull is visible. The text is set against a plain white background.

brod njegovog kraljevskog visočanstva *Škorpion*. Tada se deo mornara iskrcao, ali nisu pronašli ništa živo na ostrvcetu osim nekih neobičnih belih moljaca, nešto divljih svinja i zečeva i nekih prilično čudnih pacova. Stoga ova priča nije potvrđena u svojim suštinski najvažnijim pojedinostima. Kada smo to uzeli u obzir, čini se da ne može da škodi da se ova čudna priča iznese pred javnost, što je, po mom uverenju, u skladu sa namerama mog strica. Bar ovoliko se može reći njoj u prilog: moj stric je nestao bez traga i glasa otprilike na geografskoj dužini 5 stepeni južno i dužini 105 stepeni istočno i pojavio se u istom delu okeana posle jedanaest meseci. On je morao nekako da živi za to vreme. A izgleda da je škuna zvana *Ipekakuanja*, sa pijanim kapetanom Džonom Dejvisom, isplovila iz Afrike, sa pumom i nekim drugim životinjama na palubi, u januaru 1887. godine, da je brod bio dobro poznat u nekoliko luka u Južnom Pacifiku i da je, najzad, nestao u tim vodama (sa značajnom količinom suvog kokosovog jezgra u potpalublju), krenuvši u svoju nepoznatu sudbinu iz Bajne u decembru 1887. godine, što je vreme koje se u potpunosti poklapa sa pričom mog strica.

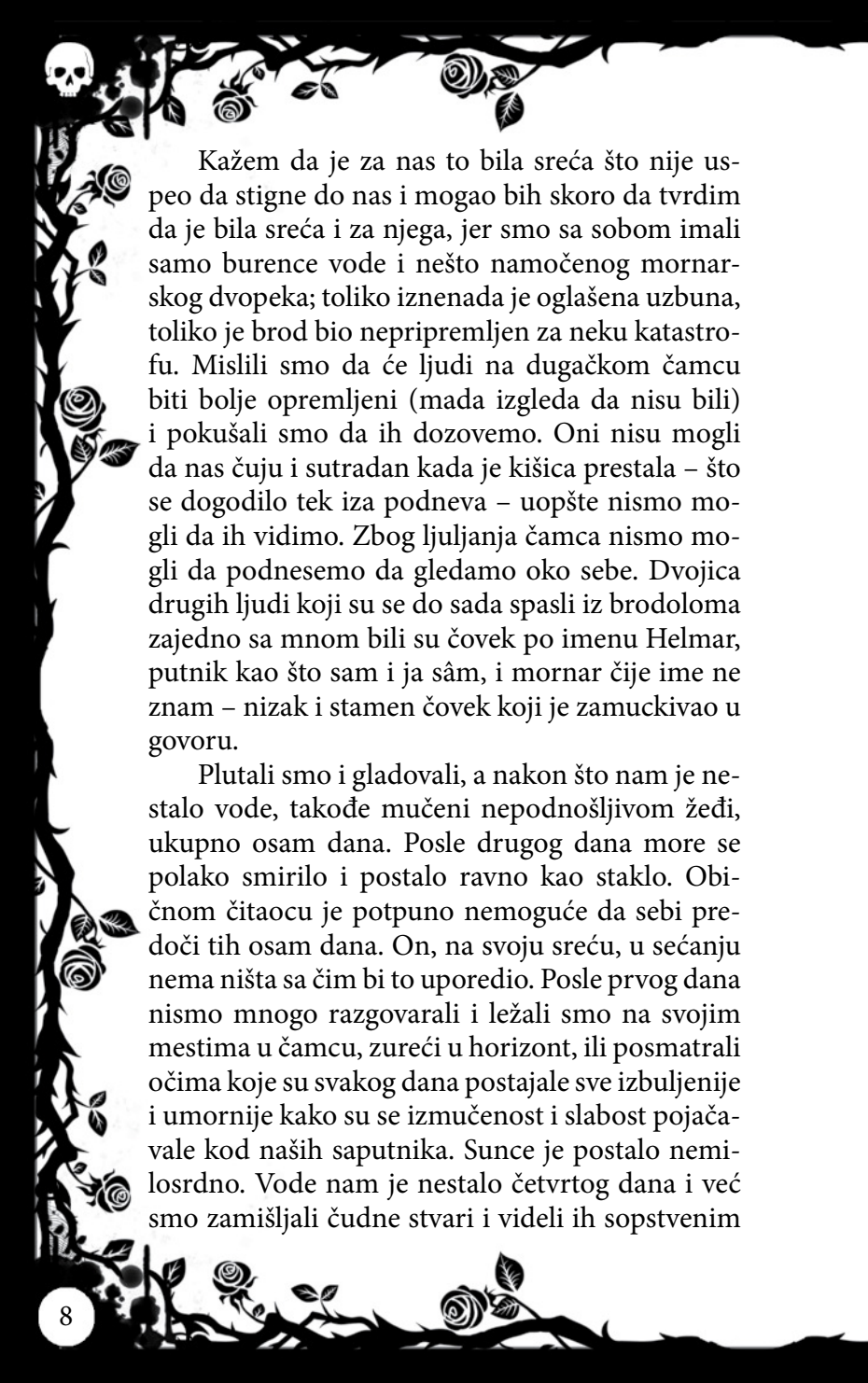
ČARLS EDVARD PENDRIK
(Priču napisao Edvard Pendrik)

1. U čamcu za spasavanje sa *Lejdi Vejn*

Ne nudim se da bilo šta dodam na ono što je već napisano o *Lejdi Vejn*. Kao što svi znaju, lađa se sudarila sa olupinom desetog dana posle isplavljanja iz Kaljaoa. Dugački čamac na vesla sa sedam članova posade pronašla je osamnaest dana kasnije topovnjača kraljevske flote *Mirtl*, a priča o njihovim užasnim mukama izazvanim oskudicom hrane i vode postala je isto onoliko poznata kao i mnogo užasniji slučaj *Meduze*. Ali objavljenoj priči o *Lejdi Vejn* moram da dodam drugu priču, moguće isto toliko užasnu i mnogo čudniju. Do sada se pretpostavljalo da su četvorica ljudi koji su bili u čamcu za spasavanje stradali, ali to nije tačno. Imam najbolje moguće dokaze za ovu tvrdnju: ja sam bio jedan od te četvorice.

Ali kao prvo, moram da izjavim da nikada nije bilo četvorice ljudi u čamcu za spasavanje – pravi broj je bio tri. Konstans, koga je kapetan video kako uskače u kajak, na našu sreću, a njegovu nesreću, nije stigao do nas. Spustio se niz umršenu užad ispod ostataka slomljene pramčane grede i neki tanak konopac mu se zapetljao oko pete kada je pustio užad, pa je na trenutak ostao da visi naglavačke, a onda je pao i udario glavom u jarbol koji je plutao na vodi. Zaveslali smo prema njemu, ali on više nije izronio.

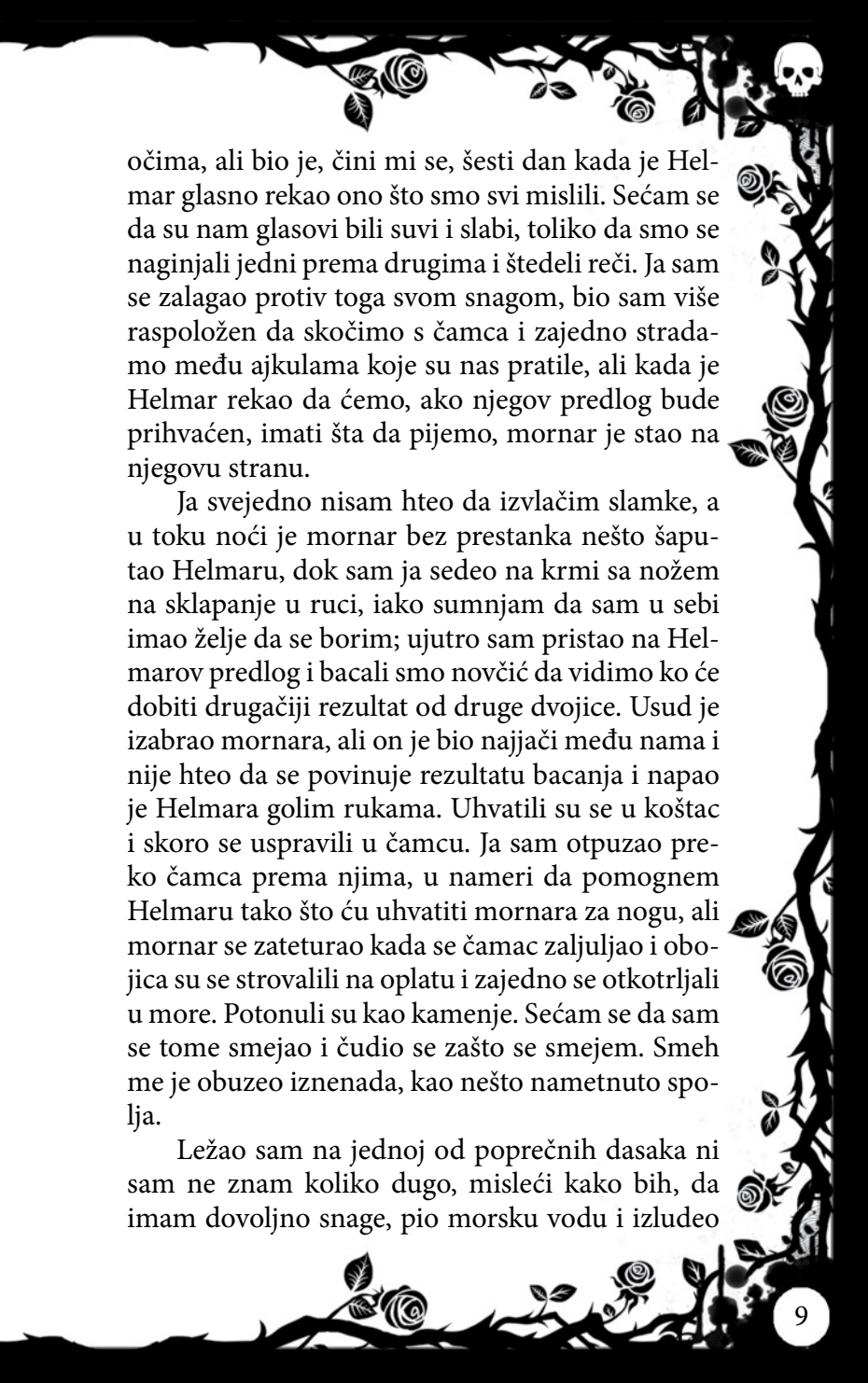

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses in various stages of bloom. In the upper left corner, a human skull is integrated into the design, partially obscured by the leaves and thorns.

Kažem da je za nas to bila sreća što nije uspeo da stigne do nas i mogao bih skoro da tvrdim da je bila sreća i za njega, jer smo sa sobom imali samo burence vode i nešto namočenog mornarskog dvopeka; toliko iznenada je oglašena uzbuna, toliko je brod bio nepripremljen za neku katastrofu. Mislili smo da će ljudi na dugačkom čamcu biti bolje opremljeni (mada izgleda da nisu bili) i pokušali smo da ih dozovemo. Oni nisu mogli da nas čuju i sutradan kada je kišica prestala – što se dogodilo tek iza podneva – uopšte nismo mogli da ih vidimo. Zbog ljuljanja čamca nismo mogli da podnesemo da gledamo oko sebe. Dvojica drugih ljudi koji su se do sada spasli iz brodoloma zajedno sa mnom bili su čovek po imenu Helmar, putnik kao što sam i ja sâm, i mornar čije ime ne znam – nizak i stamen čovek koji je zamuckivao u govoru.

Plutali smo i gladovali, a nakon što nam je nestalo vode, takođe mučeni nepodnošljivom žeđi, ukupno osam dana. Posle drugog dana more se polako smirilo i postalo ravno kao staklo. Običnom čitaocu je potpuno nemoguće da sebi predoči tih osam dana. On, na svoju sreću, u sećanju nema ništa sa čim bi to uporedio. Posle prvog dana nismo mnogo razgovarali i ležali smo na svojim mestima u čamcu, zureći u horizont, ili posmatrali očima koje su svakog dana postajale sve izbuljenije i umornije kako su se izmučenost i slabost pojačavale kod naših saputnika. Sunce je postalo nemilosrdno. Vode nam je nestalo četvrtog dana i već smo zamišljali čudne stvari i videli ih sopstvenim

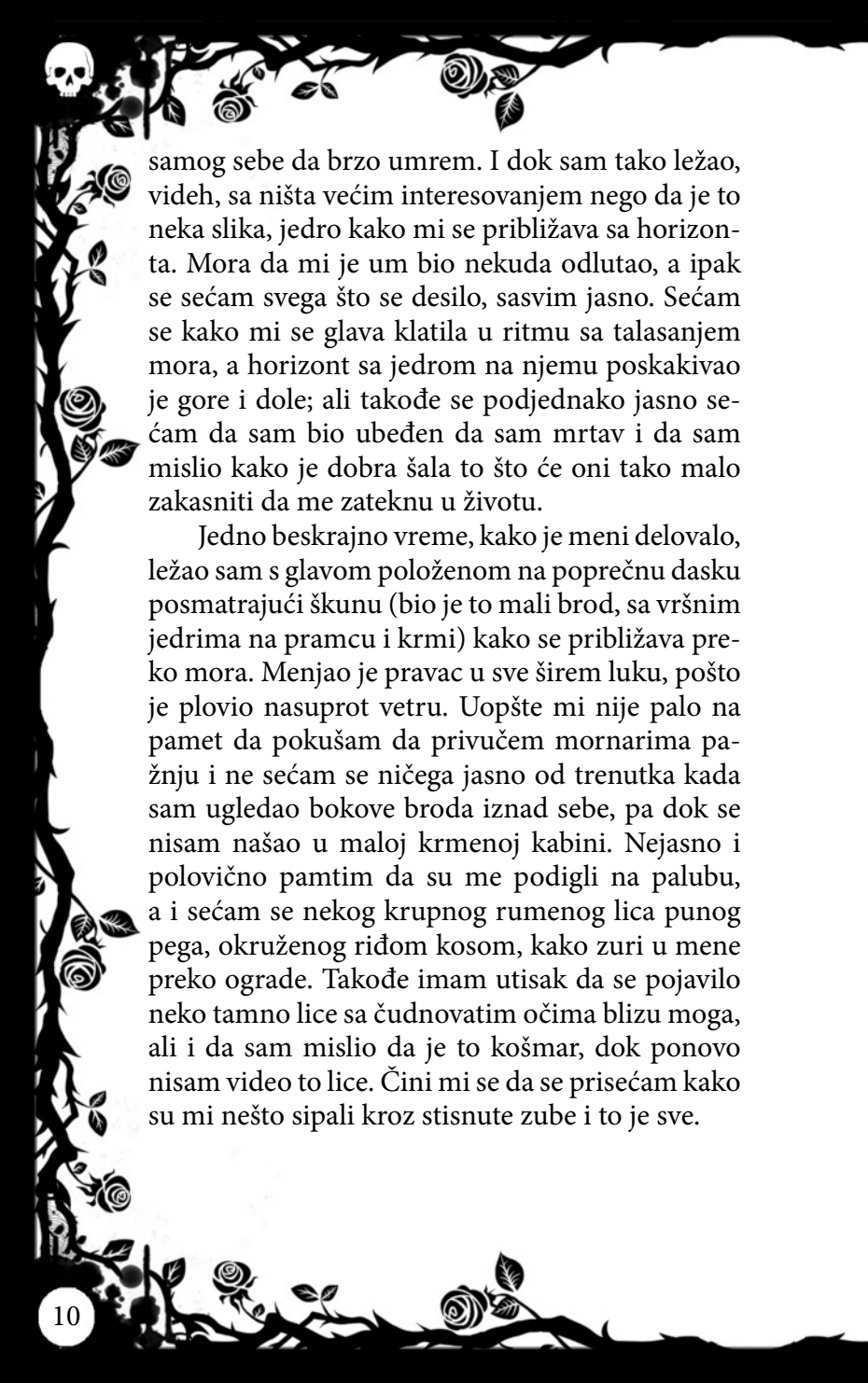

A decorative border runs along the top and right sides of the page. It features a dark, gnarled branch with several roses in various stages of bloom. In the upper right corner, a human skull is visible, partially obscured by the branch and leaves. The overall style is gothic and macabre.

očima, ali bio je, čini mi se, šesti dan kada je Helmar glasno rekao ono što smo svi mislili. Sećam se da su nam glasovi bili suvi i slabi, toliko da smo se naginjali jedni prema drugima i štedeli reči. Ja sam se zalagao protiv toga svom snagom, bio sam više raspoložen da skočimo s čamca i zajedno stradamo među ajkulama koje su nas pratile, ali kada je Helmar rekao da ćemo, ako njegov predlog bude prihvaćen, imati šta da pijemo, mornar je stao na njegovu stranu.

Ja svejedno nisam hteo da izvlačim slamke, a u toku noći je mornar bez prestanka nešto šaputao Helmaru, dok sam ja sedeo na krmu sa nožem na sklapanje u ruci, iako sumnjam da sam u sebi imao želje da se borim; ujutro sam pristao na Helmarov predlog i bacali smo novčić da vidimo ko će dobiti drugačiji rezultat od druge dvojice. Usud je izabrao mornara, ali on je bio najjači među nama i nije hteo da se povinuje rezultatu bacanja i napao je Helmara golim rukama. Uхватili su se u koštac i skoro se uspravili u čamcu. Ja sam otpuzao preko čamca prema njima, u nameri da pomognem Helmaru tako što ću uhvatiti mornara za nogu, ali mornar se zateturao kada se čamac zaljuljao i obojica su se strovalili na oplatu i zajedno se otkotrljali u more. Potonuli su kao kamenje. Sećam se da sam se tome smejavao i čudio se zašto se smejem. Smeh me je obuzeo iznenada, kao nešto nametnuto spolja.

Ležao sam na jednoj od poprečnih dasaka ni sam ne znam koliko dugo, misleći kako bih, da imam dovoljno snage, pio morsku vodu i izludeo

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses in various stages of bloom. In the top-left corner, a human skull is integrated into the design, appearing to be part of the branch's structure.

samog sebe da brzo umrem. I dok sam tako ležao, videh, sa ništa većim interesovanjem nego da je to neka slika, jedro kako mi se približava sa horizonta. Mora da mi je um bio nekuda odlutao, a ipak se sećam svega što se desilo, sasvim jasno. Sećam se kako mi se glava klatila u ritmu sa talasanjem mora, a horizont sa jedrom na njemu poskakivao je gore i dole; ali takođe se podjednako jasno sećam da sam bio ubeđen da sam mrtav i da sam mislio kako je dobra šala to što će oni tako malo zakasniti da me zateknu u životu.

Jedno beskrajno vreme, kako je meni delovalo, ležao sam s glavom položenom na poprečnu dasku posmatrajući škunu (bio je to mali brod, sa vršnim jedrima na pramcu i krmi) kako se približava preko mora. Menjao je pravac u sve širem luku, pošto je plovio nasuprot vetru. Uopšte mi nije palo na pamet da pokušam da privučem mornarima pažnju i ne sećam se ničega jasno od trenutka kada sam ugledao bokove broda iznad sebe, pa dok se nisam našao u maloj krmenoj kabini. Nejasno i polovično pamtim da su me podigli na palubu, a i sećam se nekog krupnog rumenog lica punog pega, okruženog riđom kosom, kako zuri u mene preko ograde. Takođe imam utisak da se pojavilo neko tamno lice sa čudnovatim očima blizu moga, ali i da sam mislio da je to košmar, dok ponovo nisam video to lice. Čini mi se da se prisećam kako su mi nešto sipali kroz stisnute zube i to je sve.